

בס"ד, עש"ק לסדר "הנה באתי" בלק, תשפ"ו

"הכל יזרק!"

היה מי שהעלה את השאלה, מה דינו של אדם שגונב מגר (שאינו לו יורשים וכל מי שקודם זוכה בנכסיו) רגע לפני מותו בעודו גוסס שאינו מסוגל להקנות רכושו לאחרים, האם כיון ש"עוד רגע" היה יכול הגנב לזכות בהיתר מעשהו איננו נחשב גניבה (ועיין שו"ע שס"ז הי"ו)?

התשובה הפשוטה שהשיבו רבים היתה: "עכשיו הוא גנב" - ולכן גם בשעה 18:59 אסור לקחת מהמקרר!

היה מי שהתקומם כנגד ההשוואה: הגר לא עשה דבר, ואילו העובד שעזב את המשרד 'עשה מעשה' ויצא והלך - ולכאורה הוכיח שאין לו צורך בחלב!

היו שהעלו את הספק הבא (ע"פ חשוקי חמד שבת קמג), ירקן זורק לאשפה ירקות בסיום יום עבודה. עובר אורח רואה ורוצה לקחת מהן: הירקן: "תשלם".

האדם: "אבל אתה זורק לאשפה". הירקן: "לי מותר לזרוק את שלי, לי מותר לדרוש תשלום על מה שעוד לא זרקתי למרות שאני עתיד לזרוק".

והירקן צודק כי הירקות שלו! וא"כ גם בנידון שלנו - החלב של בעליו כל עוד לא הגיעה השעה 19 (ואולי יש מקום לחילוק?)

אבל לשתות קפה בלי חלב? אולי בכל אופן ניתן להקל...

דלת המשרד נפתחת ואחד העובדים חוזר למשרד בריצה: "הספקתי!! עוד לא 19:00? המנקים עוד לא זרקו את החלב!! הייתי בקניות באיזור והודיעו לי מהבית שחסר חלב, אני אקח את מה שנשאר לי במקרר..."

יום חמישי, שעת אחר הצהריים מאוחרת, העובדים כבר עזבו את המשרד. רק העובדת המסורה הגב' ת. נשארה לבדה, וכשרצתה להכין לעצמה כוס קפה גילתה שבקבוק החלב שלה ריק. במקרר עמד בקבוק חלב שהושאר על ידי אחד העובדים - האם מותר לשתות ממנו?

השעון הורה על השעה 18:00, עוד שעה וברור שאז יהיה לה מותר לקחת כיון שכולם יודעים שאחר השעה 19:00 הכל נזרק - הפקר¹. אבל עכשיו רק 18:00 והעובדים כבר לא יחזרו לעבודה, האם מותר לקחת?

היא התלבטה: "אם הוא היה כאן, האם היה מרשה לי לשתות מהחלב - אז אולי מותר לי לסמוך על כך שהיה מרשה לי (תוסי' אוסר והש"ך מצדד להתיר - ש"ך חו"מ שני"א ס"ק א'), אבל יתכן שאם הוא היה כאן הוא היה שותה את החלב בעצמו ואם כן, זו לא סיבה מספקת להתיר.

כמקובל, היא העלתה את השאלה ברשת בפורומים המתאימים והתשובות החלו לזרום.

היה מי שהשיב שישנה שיטה האומרת שאם אדם "נדר הנאה" שלא יהנה מחפציו, כל אחד יכול לקחת אותם כהפקר (עיין ר"ן נדרים פה.), כך גם כאן - כיון שהעובד הסתלק הרי זה כהפקר.

אחרים דחו בתוקף את ההשוואה, אין לדמות בין איסור "נדר" ליציאה סתמית מן העבודה.

² ושם אלו הלכות נאמדו רק אם נשבע.

¹ אכמ"ל בהפקר לאחר זמן וכו'.